

Etuuksien ja palveluiden suunnitteluyksikkö

13.3.2023

Perustoimeentulotuen etuusohjeen muutoksia

Perustoimeentulotuen etuusohjetta on päivitetty 1.1.2023 voimaan tullutta toimeentulotukilakia vastaavaksi. Samalla on tehty kotoutumislain 1.3.2023 lukien voimaan tulevasta muutoksista johtuvat päivitykset. Etuusohje löytyy [Kela.fi – sivuilta](#).

Tulojen huomioiminen – Tulo ei ole ollut tiedossa toimeentulotuesta päätettäessä (1.3.6)

- Jos tulo ei ole ollut tiedossa kokonaan tai osittain toimeentulotuesta päätettäessä, se voidaan ottaa jälkikäteen tulona huomioon, jos toimeentulotukea haetaan päätöstä seuraavien kahden ensimmäisen kalenterikuukauden aikana.
  - Aiemmin vain ansiotuloissa ollut käytäntö koskee nyt kaikkia tulolajeja.
- Jos toimeentulotuki tarkistetaan päätöksenteon jälkeen tulon maksukuukaudelta, tulon todellinen määrä tarkistetaan samalla myös sen maksukuukaudelle.

Tulojen huomioiminen – Tulojen arvioiminen – Arvioidun tulon tarkistaminen (1.3.8.1)

- Jos arvioitu tulo ei vastaa tosiasiallisesti maksettua tuloa, Kela tarkistaa arvioidun tulon vastaamaan todellista tuloa, jos toimeentulotukea haetaan seuraavan kahden kuukauden aikana.
  - Jos arvio on ollut liian suuri, tulot tarkistetaan maksukuukaudelle. Toimitaan siis samalla tavalla kuin ennenkin.

- Jos arvio on ollut liian pieni, huomioidaan arvion ylittävä tulo jälkikäteen tulona, jos hakija hakee toimeentulotukea uudelleen seuraavan kahden kuukauden aikana. Ohje on laajentunut koskemaan kaikkia tuloja.
- Jos maksukuukauden päätös tarkistetaan, myös tulot tarkistetaan maksukuukaudelle.

Menojen huomioiminen – Muuttoon liittyvät menot – kohdan listaa muuttoa toiselle paikkakunnalle on täydennetty (1.5.2)

- Muuttoa toiselle paikkakunnalle pidetään perusteltuna, kun
  - asiakas muuttaa pois vastaanottokeskuksesta, kun hän on saanut ensimmäisen oleskeluluvan haettuaan kansainvälistä suojelua.
  - tilapäistä suojelua saava asiakas muuttaa vastaanottopalvelujen aikaisesta majoituksesta, kun asiakkaan oleskelu on katsottu perustoimeentulotuen näkökulmasta vakinaiseksi ja hänen vastaanottopalvelunsa ovat päättymässä asiakkaan saatua kotikunnan.

Menojen huomioiminen – Muuttoon liittyvät menot – Vuokravakuus (1.5.2.1)

- Vuokravakuus annetaan pääsääntöisesti kirjallisena maksusitoumuksena. Ainoastaan erityisen painavista syistä vakuus voidaan myöntää poikkeuksellisesti rahana vuokranantajalle.
  - Erityisen painavana syynä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että asiakas on muuttamassa tuettuun asumiseen tai asiakas on ollut pitkään asunnoton eikä hän muutoin saa asuntoa.

- Jos asiakkaalla ei ole erityisen painavia perusteita muutolle kyseiseen asuntoon, ei rahavakuutta myönnetä vain sillä perusteella, ettei vuokranantaja hyväksy maksusitoumusta.

Menojen huomioiminen - Muuttoon liittyvät menot - Vuokravakuus - Vuokrava- kuuden erityistilanteita - Muutto vastaanottokeskuksesta oleskeluluvan saami- sen jälkeen (1.5.2.1.4)

- Vastaanottokeskusten palvelut eivät pääty heti, kun turvapaikkaa hakenut asiakas saa oleskeluluvan tai kun tilapäistä suojelua saava asiakas saa kotikunnan.
- Asiakkaalle annetaan kohtuullinen aika etsiä kohtuuhintaista asuntoa. Kohtuullinen aika tarkoittaa yleensä noin muutamaa kuukautta.
- Tarpeelliset muutto- ja vuokravakuuskulut sekä vuokra huomioidaan myös tilapäistä suojelua saavalle henkilölle, jolla on kotikunta.

Menojen huomioiminen - Sähkö- ja lämpövakuus (1.5.3)

Sähkö- ja lämpövakuus myönnetään pääsääntöisesti maksusitoumuksena. Vakuus voidaan myöntää rahana ainoastaan erityisen painavasta syystä.

Menojen huomioiminen - Lapsen tapaamisesta aiheutuvat menot (1.5.7)

Lapsen tapaamismenoja voidaan huomioida seuraaville henkilöille:

- Lasta tapaavalle vanhemmalle:
  - lapsen ruokaraha ja
  - matkakustannukset
- Lapsen kanssa asuvalle vanhemmalle tai lapsen kanssa asuvalle huoltajalle:

- matkakustannukset
- menoja huomioidaan vain, jos matkakulut on sovittu asiakkaan maksettavaksi kunnan toimielimen tai hyvinvointialueen vahvistamalla sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä
- jos kunnan toimielimen tai hyvinvointialueen vahvistetussa sopimuksessa tai tuomioistuimen päätöksessä ei ole erikseen sovittu kulujen maksajasta, vastaa lasta tapaava vanhempi tapaamiskuluista
- lapsen ruokarahaa ei huomioida menona

Tapaamiskustannuksia huomioidaan lasta tapaavalle vanhemmalle ja/tai lapsen kanssa asuvalle vanhemmalle/huoltajalle vain siltä osin, kuin

- ne aiheutuvat siitä, että lapsi tapaa eri taloudessa asuvaa vanhempaansa,
  - jos lapsi tapaa muuta henkilöä, ei kustannuksia korvata.
- ne perustuvat voimassaolevaan kunnan toimielimen tai hyvinvointialueen vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen ja
- asiakas tosiasiallisesti vastaa kustannuksista.

Erityistilanteet - Opiskelijat - Opiskelijan toimeentulotuki kesäaikana (1.6.6.5)

Opiskelijan toimeentulotuki kesäaikana on päivitetty ja ohje on muuttunut viime kesästä. Opiskelijan tulee nostaa lukuvuoden nostamattomat opintolainat ja ne huomioidaan tulona, vaikka hän ei niitä nostaisikaan, jos opinnot jatkuvat syksyllä.

Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö - Monialainen palvelu (1.9.3)

- Etuusohjeeseen on lisätty uusi otsikko Monialainen palvelu, jossa kerrotaan Kelan ja hyvinvointialueen mahdollisuudesta tehdä yhdessä yhteistyötä asiakkaan asiassa.
- Monialaista palvelua ja Kelmun käyttöä yhteydenpidossa koskevia ohjeita tarkennetaan myöhemmin, kun toiminnan mallista on sovittu hyvinvointialueiden kanssa.
- Jos yhteistapaaminen järjestetään etätapaamisena, tulee huomioida, että Teams – sovellus ei täytä Kelan tietoturvaluusvaatimuksia.

Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö - Sosiaalihuollon lausunto (1.9.4)

Hyvinvointialueen sosiaalihuolto voi antaa asiakkaastaan lausunnon Kelalle perustoi-meentulotukiasian käsittelyä varten. Lausunto voi koskea:

- Asiakkaan olosuhteita ja tilannetta, jolla on merkitystä Kelan arvioidessa muiden perusmenojen tarpeellista suuruutta
- Asiakkaan perusosan alentamiseen vaikuttavia tekijöitä tai
- Tarvetta käsitellä päätös kiireellisenä.

Lausunto ei sido Kelaa, mutta Kelan tulee ottaa lausunnossa annettu selvitys perustoi-meentulotukipäätöstä tehdessään huomioon.

Sosiaalihuollon lausuntojen toimittamista koskevia ohjeita tarkennetaan myöhemmin.